

Звіт про діяльність у 2024 році

Громадської організації SaveDnipro
(ГО «Збережи Дніпро»)

Зміст

1. Місія та завдання організації	2
2. Основні напрямки діяльності	2
3. Основні досягнення	3
4. Команда SaveDnipro	5
5. Діяльність у звітному періоді	6
6. Інформація про нагороди, подяки	22
7. Інформація про партнерів (коаліції, мережі, рухи)	22
8. Інформація про донорів	23
9. Контактна інформація	23

1. Місія та завдання організації

Ми захищаємо права громадян на чисте та безпечне довкілля, сприяємо впровадженню екологічних реформ та відкриттю суспільно-важливої екологічної інформації.

Наша велика амбітна мета:

- Екологізація промислових підприємств
- Тотальний моніторинг якості повітря
- Інтегрований автоматизований радіаційний моніторинг
- Відкриття та цифровізація екологічних даних
- Посилення екологічної безпеки
- Імплементация євроінтеграційного довкілєвого законодавства
- Екологічна просвіта з використанням креативних інструментів
- Запобігання кліматичним змінам

2. Основні напрямки діяльності у 2024 році

- Розвиток системи SaveEcoBot – найбільшого громадського агрегатора екологічної інформації в Україні
- Розширення громадської мережі моніторингу якості повітря та радіаційного фону
- Аналіз стану з доступом до екологічної інформації та адвокація її відкриття
- Адвокація реформи промислового забруднення
- Допомога громадам та органам місцевого самоврядування у розв'язанні довкілєвих проблем
- Міжнародна адвокація притягнення агресора до відповідальності за злочини проти довкілля
- Посилення позиції громадськості у діалозі з державою
- Участь в процесі євроінтеграції України
- Екологічна просвіта

3. Основні досягнення

Система SaveEcoBot залишається впливовим джерелом екологічної інформації в Україні. За 11 місяців 2024 року SaveEcoBot згадувався у ЗМІ у 883 публікаціях. Сайт SaveEcoBot у 2024 році відвідали 1,6 млн користувачів.

Віджети-інформери, які ретранслюють дані з системи SaveEcoBot, встановлено на 77 сайтах органів місцевого самоврядування, регіональних ЗМІ та навчальних закладів. У 2024 році вони охопили 1,2 млн користувачів.

З травня по грудень 2024 року у партнерстві з Safecast та Blues Inc. встановлено 38 станцій радіаційного моніторингу RADNOTE, які працюють навіть під час стабілізаційних вимкнень електроенергії. Загалом планується встановити понад 100 таких станцій в усіх регіонах України.

Почали публікувати на Єдиному державному порталі відкритих даних два нових набори:

- Дані моніторингу радіаційного фону в Україні (неверифіковані)
- Громадський реєстр лабораторій з оцінки шкоди довкіллю

Ініціювали і провели 13 травня 2024 року виїзні Слухання у Комітеті Верховної Ради з питань екологічної політики та природокористування. Захід став унікальним майданчиком, на якому представники громадськості обговорили широку рамку довкіллевих реформ з депутатами профільного комітету, представниками Міндовкілля та інших органів влади різних рівнів.

В листопаді 2024 року за результатами моніторингу 209 наборів від 74 розпорядників даних створили перший Рейтинг розпорядників екологічних відкритих даних. Підготували «Звіт щодо поточного стану з доступом до екологічної інформації», який містить рекомендації щодо поліпшення ситуації. Звіт надіслано 66 розпорядникам даних та зацікавленим суб'єктам для подальшого врахування у своїй роботі.

Український гідрометеорологічний центр вперше опублікував дані про якість атмосферного повітря на Порталі відкритих даних у машиночитному форматі. До нас нікому не вдавалося змусити цю установу розмістити дані про якість повітря у відкритому машиночитному форматі.

16 липня 2024 року Верховною Радою України прийнято «Закон про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення», який ми адвокатували. Нарешті подолано вплив недоброчесного бізнесу, через який реформа промзабруднення гальмувалася роками.

Надали допомогу громадам і органам місцевого самоврядування щодо розв'язання довкіллевих проблем:

- Провели дослідження екологічних проблем Миколаєва та надали рекомендації для врахування у планах розвитку міста.
- Створили Еко-чеклист для громад України та поширили цей інструмент самооцінки серед членів найбільших асоціацій громад в Україні.
- Провели інформаційно-освітню програму «Довкіллевий марафон», в якій взяли участь представники 30 громад з різних регіонів України.

Понад 700 учасників міжнародної кліматичної конференції COP29 переглянули створений нами VR ролик про злочини росіян проти довкілля. Закликали міжнародну спільноту докласти зусиль, щоб забезпечити компенсацію шкоди довкіллю з боку країни-агресора та допомогти у відновленні понівеченої війною природи України.

Увійшли до переговорної групи України щодо вступу до ЄС за розділом 27 “Довкілля та зміни клімату”.

4. Команда SaveDnipro у 2024 році:

- Ірина Черниш – голова ГО SaveDnipro / керівниця проєктів
- Роман Колесник – заступник голови з розвитку та операційної діяльності
- Павло Ткаченко – керівник IT-напряму
- Анастасія Скок – екологічна директорка
- Вікторія Войціцька – директорка з адвокації
- Олена Романюкова – керівниця проєкту / універсальна дизайнерка
- Ольга Гвоздік – GR-спеціалістка
- Геннадій Кіріченко – технічний експерт
- Тетяна Сербін – бухгалтерка
- Микита Буров – адміністратор
- Костянтин Федоров – комунікаційник
- Ірина Добош – контент-менеджерка
- Ярослава Волинська – грантова менеджерка

У лавах Збройних сил України:

- Артем Романюков – директор Директорату цифрової трансформації Міністерства оборони України

5. Діяльність у звітному періоді

5.1. Розвиток системи SaveEcoBot

Система SaveEcoBot залишається найбільшим агрегатором екологічних даних в Україні. Станом на кінець 2024 року система [відображала дані](#) з 300 діючих станцій моніторингу якості повітря та понад 580 постів контролю радіаційного фону, а також надавала інструменти захисту довкілля.

У 2024 році в систему додано кілька нових джерел, зокрема:

- в лютому 2024 року в SaveEcoBot [почали відображатися дані з 46 станцій](#) моніторингу якості повітря КМДА;
- 16 станцій моніторингу якості повітря SaveEcoSensor 3.0 були [передані](#) для встановлення в населених пунктах [Всеукраїнській Асоціації об'єднаних територіальних громад](#);
- в листопаді почали відображати [дані з 38 постів контролю](#) радіаційного фону ДСНС Львівської області, а також – [дані мережі моніторингу якості повітря](#) Департаменту екології та природних ресурсів Львівської ОВА.

У співпраці з Управлінням з питань цифрового розвитку Львівської ОВА на сайті системи SaveEcoBot створено спеціальну [сторінку](#), де відображаються ключові дані про навколишнє середовище Львівської області – сподіваємося на масштабування цього проєкту і створення подібних дашбордів для інших областей України.

Також ми доповнили систему SaveEcoBot [базою лабораторій](#) з оцінки шкоди довкіллю, яку створили разом з ГО Мережа захисту національних інтересів АНТС. Громадський реєстр лабораторій з оцінки шкоди довкіллю також [опубліковано](#) на Єдиному держаному порталі відкритих даних.

5.2. Розвиток моніторингу радіаційного фону

Серед усіх сфер, які охоплює система SaveEcoBot, окремо слід виділити моніторинг радіаційного фону. Попри постійні ядерні загрози і ядерний шантаж з боку агресора, в Україні досі немає єдиної державної інтегрованої автоматизованої системи радіаційного моніторингу (ми [підіймали](#) це питання публічно). Тому державні органи влади і населення наразі не мають альтернативи системі SaveEcoBot, яка є найбільшим джерелом відкритих даних про радіаційний фон в Україні. Наша система передає дані на офіційний ресурс Міндовкілля «Екозагроза», а також до ДІЯР, ДНТЦ ЯРБ, РНБО; відображається на сайті Національної комісії з радіаційного захисту населення України.

Завдяки даним SaveEcoBot у 2024 році були спростовані декілька хвиль фейкових новин про підвищення рівня радіаційного фону. Спершу [20 липня](#) після новини про нібито вихід з ладу обладнання на Південноукраїнській АЕС. Ще раз [після того](#), як 11 серпня 2024 року близько 20:00 з градирні Запорізької АЕС пішов чорний дим. [Втретє](#) після обстрілу росіянами енергетичної інфраструктури 26 серпня 2024 року, коли поширювалися чутки про нібито вибух на Рівненській АЕС. Вчетверте [спростували фейк](#)

про підвищення радіаційного фону 3 вересня на тлі інформації про пожежі в Чорнобильській зоні відчуження. Приблизно тоді ж ми [додали](#) на карту радіаційного фону SaveEcoBot дані з пунктів моніторингу поблизу Курської АЕС, щоб мати дані ще й з цього напрямку.

В рамках програми Open Data Ambassadors у грудні 2024 року ми почали публікувати дані радіаційного моніторингу з системи SaveEcoBot [у форматі відкритих даних](#) на Єдиному державному порталі відкритих даних. Цей набір даних став вже четвертим, який публікує SaveDnipro на Порталі!

Крім агрегації даних з відкритих джерел ми активно розширювали власну мережу станцій радіаційного фону. В травні 2024 року розпочалася установка станцій моніторингу радіаційного фону Radnote від Safecast та Blues Inc, які не потребують живлення від електромережі та кабельного або Wi-Fi доступу до Інтернету. Перші станції [були встановлені](#) у Києві та Львові в присутності наших партнерів з Safecast, які надали нам ці станції.

5 серпня разом з Safecast ми [оголосили](#) про завершення першого етапу розгортання незалежної мережі моніторингу радіаційного фону в Україні: було встановлено 25 станцій RADNOTE, які вже встигли зарекомендувати себе з найкращого боку (вони [стабільно працюють](#) навіть під час стабілізаційних вимкнень електроенергії). Загалом планується встановити понад 100 таких станцій в усіх регіонах України. Наразі це найбільший недержавний проєкт у сфері моніторингу радіаційного фону в Україні. Загалом за 2024 рік було встановлено 38 таких станцій моніторингу.

У жовтні в рамках співпраці з Львівською обласною військовою адміністрацією [передали](#) дев'ять мобільних станцій Safecast bGeigie Nano. Ці пристрої дозволяють проводити вимірювання в русі, тож є можливість охопити якомога більше маршрутів області.

Нашим досвідом розвитку громадської мережі моніторингу радіаційного фону активно цікавляться за кордоном. Технічний директор ГО SaveDnipro Павло Ткаченко [провів онлайн-лекцію](#) про SaveEcoBot для фахівців Федерального відомства з радіаційного захисту Німеччини (BfS) та їхніх колег. [Публікація](#) про наш разом з Safecast та Blues Inc. громадський моніторинг радіаційного фону вийшла в IEEE Spectrum – найпопулярнішому журналі для інженерів усього світу. Також у 2024 році вийшла перша наукова [публікація](#) про SaveEcoBot англійською в рамках XVII Міжнародної науково-технічної конференції «Сучасні проблеми в радіоелектроніці, телекомунікаціях та комп'ютерній інженерії», організованою Національним університетом «Львівська політехніка»

Попри надзвичайну важливість і актуальність, наразі SaveDnipro здійснює всі роботи з розвитку моніторингу радіаційного фону без жодної фінансової чи грантової підтримки.

5.3. Адвокація відкриття даних про якість повітря Укргідрометцентру

У 2023 році ми розпочали активну адвокаційну кампанію, спрямовану на відкриття даних про якість повітря Українським гідрометцентром. Вона продовжилася 26 січня 2024 року, коли ми опублікували [допис](#), в якому закликали УкрГМЦ відкрити всі дані про якість атмосферного повітря.

6 березня за нашої ініціативи відбулася [спільна нарада](#) за участі представників Українського гідрометцентру, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства цифрової трансформації України, Офісу Омбудсмена України, ДСНС України. Всі, від кого залежало розв'язання проблеми, змогли зустрітися, вислухати один одного і запланувати наступні кроки. А у квітні ми ініціювали колективне [звернення](#) Робочої групи 3 УНП та Робочої групи 5 УС ПГС щодо вільного доступу до даних про якість атмосферного повітря.

Публічний та непублічний тиск приніс свої плоди: 9 травня під час [другої робочої зустрічі](#) Гідрометцентр відзвітував, що зареєструвався на Порталі відкритих даних та почав надсилати дані (на момент зустрічі дані були на модерації). А наприкінці липня сталася [історична подія](#) – Український гідрометеорологічний центр вперше [опублікував](#) дані про якість атмосферного повітря на Порталі відкритих даних у машиночитному форматі! До нас роками нікому не вдавалося змусити цю установу розмістити дані про якість повітря у відкритому доступі.

5.4. Аналіз стану з доступом до екологічної інформації та адвокація її відкриття

Протягом 2024 року нам вдалося покращити ситуацію з доступом до екологічної інформації, зокрема у машиночитному форматі (open data). Доступ до екологічної

інформації захищено Конституцією України, [Орхуською конвенцією](#) та низкою НПА, в т.ч. [Постановою №835](#), яка визначає перелік наборів відкритих екологічних даних, обов'язкових до публікації на Порталі відкритих даних. Нашою метою було проаналізувати стан з доступом до екологічної інформації та змусити розпорядників даних виконувати визначені законодавством обов'язки з публікації даних.

З метою підсилити адвокацію голова ГО SaveDnipro Ірина Черниш увійшла до експертної ради при Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини з соціальних та економічних прав, де 25 липня [доповіла](#) про ситуацію з дотриманням прав на доступ до екологічної інформації.

Паралельно проводився аналіз виконання розпорядниками екологічної інформації своїх обов'язків публікувати набори, визначені Постановою №835. Ця робота включала розсилку запитів усім розпорядникам. У тих випадках, коли дані не публікували належним чином, було подано скарги до Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. За нашими скаргами Офісом Уповноваженого було розпочато 126 проваджень.

29 жовтня відбулася непублічна міжвідомча нарада з розпорядниками екологічних відкритих даних за участі представника Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Мінцифри. В нараді взяли участь 18 розпорядників, було розглянуто 83 набори даних. Результатом наради стало усвідомлення розпорядниками відповідальності за невиконання Постанови №835, а також виявлення деяких системних проблем, які перешкоджають її виконанню. Безпосереднім наслідком стала публікація 16 наборів даних, які до того не публікувалися належним чином.

6 листопада в Українському кризовому медіацентрі ми [презентували](#) перший [Рейтинг розпорядників екологічних відкритих даних](#). Були [визначені](#) розпорядники, які краще за інших публікують набори даних згідно з Постановою №835. Поява публічного рейтингу стала ще одним стимулом для розпорядників публікувати дані.

18 грудня в Укрінформ відбувся [круглий стіл](#) «Забезпечення доступу до екологічної інформації в Україні під час війни», де було презентовано [Звіт щодо поточного стану з доступом до екологічної інформації](#). В обговоренні Звіту взяли участь перша заступниця міністра захисту довкілля та природних ресурсів Олена Крамаренко, голова Комітету з екологічної політики та природокористування ВРУ Олег Бондаренко та інші представники державних органів, громадських організацій, а також авторський колектив дослідження.

Для подальшого врахування в своїй роботі Звіт було розіслано 66 розпорядникам екологічної інформації та зацікавленим суб'єктам, таким як Комітет з екологічної політики та природокористування ВРУ та Представництво Європейського Союзу в Україні.

Паралельно з аналітичною роботою та адвокаційною кампанією протягом року команда SaveDnipro ініціювала або взяла участь у цілій низці тематичних заходів. Серед них:

- організація окремої [панелі](#), на якій обговорювався доступ до екоінформації, на виїзних слуханнях у Комітеті екологічної політики та природокористування Верховної Ради України;
- участь Ірини Черниш в панельній дискусії «Вплив громадських ініціатив у сфері відкритих даних»;
- участь Павла Ткаченка в онлайн-воркшопі «Exploring the environmental data ecosystem for citizen science in Ukraine»;
- [доповідь](#) Анастасії Скок на заході «Відкриті дані: шлях до прозорості та підзвітності»;
- участь Павла Ткаченка у першій зустрічі [комунікаційної платформи Data+](#);
- [участь](#) Ірини Черниш в онлайн дискусії «Доступ до екологічної інформації та участь громадськості у прийнятті рішень в умовах війни»;
- [доповідь](#) Ірини Черниш на пресбрифінгу «Шлях до ЄС: повноцінна участь громадськості в екологічних реформах необхідна навіть в умовах війни»;
- участь Ірини Черниш у зустрічі комітетського об'єднання «За екологічну безпеку» з Уповноваженим ВРУ з прав людини Дмитром Лубінцем;
- [участь](#) Ірини Черниш у Closed Data Conference 5.0;
- [виступ](#) Павла Ткаченка на конференції "Invest In Bravery 3.0" (Прага, Чехія).

Інформаційно-просвітницька кампанія включала:

- публікацію на сайті SaveDnipro [статті](#) «Екоінформація: обмеженню не підлягає»;
- [допис](#) в наших соцмережах про суть Орхуської конвенції;
- [ефір](#) Ірини Черниш на Українському радіо про важливість відкритих даних в екологічній сфері;
- [публікацію](#) на сайті SaveDnipro статті «Чому закривають відкриті дані?»;
- наочний [приклад](#) того, як працюють відкриті дані;
- [колонку](#) Ірини Черниш «Війна не привід закривати екологічну інформацію» на Цензор.

Наразі можна констатувати, що команда SaveDnipro має найглибшу експертизу щодо екологічних відкритих даних в Україні.

Керівник IT-напряму SaveDnipro Павло Ткаченко отримав у 2024 році [статус](#) Open Data Ambassador, що надає додаткові можливості для адвокації відкритих даних.

5.5. Адвокація реформи промзабруднення

У 2024 році ми продовжили адвокаційну кампанію щодо імплементації Директиви 2010/75/ЄС, яка запускає перехід українських підприємств на європейські екологічні стандарти. Нагадаємо, що реформа промзабруднення є одною з найскладніших через спротив лобі недоброчесного бізнесу, і мала декілька невдалих спроб у парламенті.

19 червня 2024 року Верховна рада вкотре провалила законопроект, який мав імплементувати Директиву 2010/75/ЄС (№6004-д). Тоді ми [оперативно проінформували](#) про це суспільство і [приєдналися](#) до Відкритого звернення РГЗ УНП та РГ5 ПГС, в якому

закликали парламентські фракції публічно пояснити результати голосування. Також ми [пояснили](#) в наших соцмережах суть внесеного на розгляд Верховної Ради законопроєкту №11355, який фактично дублював провалений №6004-д.

Далі ми поширили [відеоролик](#), в якому закликали депутатів врахувати нашу вимогу запровадити тотальний «моніторинг на трубі» для немодернізованих підприємств, та направили лист до Екокомітету з пропозицією внести відповідні правки до №11355 до другого читання. Але комітет відхилив абсолютно всі правки до другого читання, неопублічно пояснивши це тим, що законопроєкт вже узгоджено більшістю фракцій.

Перед голосуванням законопроєкту №11355 у Верховній Раді України ми [проаналізували](#) ризики другого читання. А 16 липня сталася історична подія – Верховна Рада України нарешті [ухвалила](#) Закон про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення!

В ефірі Українського радіо голова ГО SaveDnipro Ірина Черниш [пояснила](#) аудиторії суть прийнятого Закону і ті зміни, які передбачає реформа. 23 липня Закон було направлено на підпис Президенту України. Водночас в ЗМІ розпочалася його дискредитація представниками організацій, афільованих з недоброчесним бізнесом.

Розвінчати аргументи лобістів допомогла [колонка](#) Ірини Черниш «Хто шукає "зраду" у реформі промислового забруднення», яка була опублікована в Економічній правді. Також Ірина Черниш [пояснила](#) в ефірі Громадського радіо чому Закон має бути підписаний Президентом. Ми підготували [колективний лист](#) до Президента з закликом підписати Закон, проте 6 серпня 2024 року – в останній день, відведений на підпис законодавством, – Президент його [підписав](#), і колективне звернення не знадобилося.

Так закінчилася багаторічна сага з ухваленням Закону, який запускає реформу промислового забруднення. Тиск громадського суспільства з одного боку, і зобов'язання перед Європейським союзом з іншого, дозволили нарешті подолати величезний вплив недоброчесного бізнесу на законодавчу і виконавчу владу в Україні.

Наступний етап адвокації реформи промзабруднення буде пов'язаний з розробкою підзаконних актів, що є не менш важливим етапом, ніж прийняття Закону, адже через підзаконні акти має бути транспонована в українське законодавство значна частина Директиви 2010/75/ЄС (Закон імплементував лише частину цієї Директиви).

5.6. Допомога громадам та органам місцевого самоврядування

У 2024 році у взаємодії з представниками громад та органів місцевого самоврядування було реалізовано одразу декілька проєктів.

5.6.1. Розробка рекомендацій щодо зеленого відновлення Миколаєва

13 березня ми провели [воркшоп](#) у Миколаєві за участі [місцевих екоактивістів](#), фахівців та представників міської влади. Метою воркшопа було визначити екологічні проблеми Миколаєва та напрацювати пропозиції щодо подальшого зеленого відновлення громади.

30 травня екологічна директорка SaveDnipro Анастасія Скок [взяла участь](#) в засіданні Експертно-громадської ради (ЕГР) виконавчого комітету міста Миколаєва, з якими обговорила результати воркшопу, а також вислухала пропозиції ЕГР щодо розв'язання екологічних проблем міста.

23 липня ми [презентували](#) результати дослідження екологічних проблем Миколаєва. [Повний звіт](#) дослідження [оприлюднено і поширено](#) в соцмережах.

Одним з важливих наслідків проєкту стало залучення мешканців міста до обговорення і розв'язання екологічних проблем Миколаєва, адже їхня думка раніше нечасто враховувалася при ухваленні рішень.

5.6.2. Еко-чеклист для громад України

Розроблений нами [Еко-чеклист](#) містить перелік з понад 50 екопроблем, а також короткий опис пропонованих рішень. Цей інструмент дозволяє громадам «інвентаризувати» всі аспекти захисту довкілля. Голова місцевого самоврядування може перевірити, які питання вже розв'язані в громаді, а які ще неопрацьовані й потребують уваги.

Ініціатива була [презентована](#) 20 травня в Українському кризовому медіа-центрі.

5 червня ми [пояснили](#) в наших соцмережах як використати Еко-чеклист при підготовці стратегічних документів громади. Також ми заручилися [підтримкою](#) ініціативи з боку Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, яке надіслало листи до обласних військових адміністрацій і обласних рад з метою подальшого розповсюдження Еко-чеклиста серед громад.

12 липня ми [презентували](#) Еко-чеклист [Всеукраїнській Асоціації об'єднаних територіальних громад](#). Захід зібрав понад 100 учасників, серед яких були голови територіальних громад, їх заступники, старости, керівники та спеціалісти органів місцевого самоврядування.

1 серпня ми [ознайомили](#) з Еко-чеклистом представників громад, які є підписантами Угоди мерів – найбільшого у світі руху за збереження клімату та енергії на місцевому рівні (в Україні станом на 1.08.2024 до Угоди мерів доєдналися 352 громади).

У листопаді 22 громади Житомирської області провели за допомогою Еко-чеклиста [самооцінку](#) власних довкіллевих проблем. Крім того, що були визначені найбільш поширені проблеми, громади тепер можуть запланувати відповідні заходи та включити їх в цільові програми та програми соціально-економічного розвитку.

5.6.3. «Довкіллевий марафон»

На початку травня ми відібрали 30 учасників – представників громадських організацій, ініціативних груп і регіональних ЗМІ – для участі у «Довкіллевому марафоні». Його метою було допомогти учасникам гучніше заявити про екологічні проблеми своїх громад і наблизитися до їхнього вирішення.

Протягом місяця ми [прочитали](#) учасникам чотири онлайн-лекції, на яких ми розповіли про інструменти, що стануть учасникам у пригоді на практичній ділянці «марафону». Практична частина полягала у створенні комунікаційного матеріалу про екопроблему, яку розв’язує учасник в реальному житті.

17 червня ми підбили [підсумки](#) «Довкіллевого марафону» та нагородили переможців. З 30 учасників всю дистанцію з теоретичних і практичних занять подолали 13. Кожен переможець отримав для своєї громади станцію моніторингу якості повітря SaveEcoSensor 3.0.

5.7. Адвокація притягнення агресора до відповідальності за злочини проти довкілля на COP29

Яким чином привернути увагу міжнародної спільноти до руйнування довкілля агресором на третьому році повномасштабного вторгнення? Відповідь – окуляри віртуальної реальності з контентом, який змусить аудиторію відчути біль, який відчуває довкілля. Демонструвати цей контент ми вирішили на кліматичній конференції COP29 – найбільшому заході у сфері довкілля у світі.

Починаючи з лютого 2024 року, коли з’явилася ця ідея, ми спільно з Mriya Production працювали над створенням VR ролика про злочини росіян проти природи. В жовтні допомогти нам з реалізацією проєкту погодилися колеги з UAnimals, і це стало нашим спільним проєктом. У співфінансуванні проєкту також взяв участь CEO Club.

31 жовтня ми [продемонстрували](#) наш VR ролик на PreCOP – спеціальному заході, організованому Міндовкілля перед COP29. Серед тих, хто переглянув VR-контент, була й міністерка Світлана Гринчук. Цінні коментарі, отримані під час PreCOP, були враховані у фінальній версії ролика.

11 листопада 2024 року в Баку стартував COP29. [З першого дня](#) конференції наш VR майданчик став «центром тяжіння» українського павільйону. Було очевидно, що наш VR не залишає байдужим нікого з іноземних гостей.

За два тижні конференції VR контент [переглянули](#) понад 700 учасників з усього світу. Серед них були і [високі гості](#). Вони отримали список кроків, які слід зробити разом з Україною, щоб покарати агресора і допомогти природі загоїти рани.

Після завершення конференції ми взяли участь у так званому PostCOP – [спеціальному заході](#), організованому Міндовкілля, де підбивалися підсумки COP29. Міністерка захисту довкілля та природних ресурсів Світлана Гринчук висловила нам персональну подяку за організацію VR-майданчика, який став головною родзинкою українського павільйону. В рамках першої панелі на PostCOP слово мала голова SaveDnipro Ірина Черниш. Її розповідь про досвід адвокації позиції України з використанням імерсивних технологій переривалася аплодисментами залу.

Згодом [VR ролик](#), який демонструвався на COP29, був викладений [на YouTube](#) для перегляду усіма охочими. Детальніше про проєкт можна прочитати у [підсумковій статті](#) на сайті SaveDnipro.

5.8. Просвітницька діяльність

У 2024 році ми привернули увагу аудиторії до широкого кола довкіллевих питань шляхом публікацій/ефірів/коментарів у ЗМІ та соцмережах. Зокрема, широка аудиторія ознайомилася з такими матеріалами:

- в ефірі Суспільного радіо [в програмі](#) «Сьогодні. Зранку» Анастасія Скок розповіла про наслідки бойових дій для довкілля;
- на телеканалі Суспільне.Дніпро вийшов [сюжет](#) про якість атмосферного повітря за участі Павла Ткаченка;
- на сайті SaveDnipro опубліковано [першу](#) та [другу](#) частину статті «(Не)замінні вугільні ТЕС»;
- в соцмережах SaveDnipro поширено [анімаційний ролик](#) з алгоритмом дій для громадян, які борються з забудовою зелених зон;
- на сайті SaveDnipro опубліковано [статтю](#) «Місія зберегти енергію»;
- на сайті SaveDnipro опубліковано [статтю](#) «Які міста отруєє діоксид азоту»;
- Ірина Черниш [розповіла](#) про проблеми з якістю повітря у програмі «Формула життя» на Українському радіо;
- [коментар](#) про наші станції моніторингу якості повітря вийшов на тернопільському телеканалі Т1 Новини;
- в ефірі Суспільне.Дніпро ми [пояснили](#) як енергозбереження зменшує кількість викидів;
- на нашій ФБ-сторінці ми разом з колегами з ЕПЛ, АНТС та Всеукраїнської екологічної ліги обговорили Екологічний договір для України ([Ефір 1](#), [Ефір 2](#), [Ефір 3](#));
- [роз'яснили](#) особливості ситуації на Запорізькій АЕС після двох років окупації;

- [оприлюднили](#) рейтинг міст з найбруднішим повітрям у 2023 році за даними Укргідрометцентру;
- Ірина Черниш в інтерв'ю Українському радіо розповіла про проблеми доступу до екоданих, реформу промислового забруднення, реформу екоконтролю та інші ([частина 1](#), [частина 2](#));
- на сайті SaveDnipro опубліковано [статтю](#) «РВПЗ або все про забруднювачів людською мовою»;
- в соцмережах SaveDnipro був поширений [відеоролик](#) з закликом до громадян запитати у місцевої влади, чи розробила вона План поліпшення якості повітря;
- [дослідили](#) питання щодо анонсованого КМДА плану збудувати у Києві дві нові ТЕЦ;
- розповіли про проблему деградації та знищення зелених зон великих міст в [дописі](#) у соцмережах, та в [матеріалі](#) регіонального інтернет-видання НікВесті;
- опублікували у «Дзеркалі тижня» [статтю](#) «Що таке громадянська наука та як вона впливає на життя кожного з нас?»;
- [привернули увагу](#) громадськості до негативного впливу генераторів на якість повітря;
- [поширили](#) інформацію Центральної геофізичної обсерваторії імені Бориса Срезневського про міста з високим рівнем забруднення повітря;
- [оприлюднили](#) інформацію про аномальний стрибок показників забруднення повітря у Дніпрі в липні 2024 року;
- [інформували](#) мешканців столиці про різке погіршення якості повітря 20 серпня, про причини якого в ефірі 24 каналу [розповіла](#) Анастасія Скок;
- [в інтерв'ю](#) The Ukrainians Павло Ткаченко розповів про історію створення та подальшого розвитку системи SaveEcoBot.

5.9. Посилення позиції громадськості у діалозі з державою

У звітний період ми ініціювали або взяли участь у низці заходів, які сприяли посиленню ролі громадськості в довкіллевій сфері.

5.9.1 Проведення виїзних слухань в Екокомітеті Верховної Ради

ГО SaveDnipro ініціювало і [провело](#) 13 травня 2024 року виїзні слухання у Комітеті з питань екологічної політики та природокористування на тему "Шлях України у реформуванні законодавства з питань довкілля й клімату в частині переговорів про членство в ЄС: плани та діяльність Верховної Ради України і Уряду в 2024 році".

Захід став унікальним майданчиком, на якому представники громадськості обговорили широку рамку довкіллевих реформ з депутатами профільного комітету, представниками Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та інших органів влади різних рівнів. Це була фактично інвентаризація готовності України до переговорів про членство України в ЄС.

За матеріалами Слухань було створено відеодайджест з найважливішими цитатами спікерів, який було поширено у соцмережах ([частина 1](#), [частина 2](#), [частина 3](#), [частина 4](#)). Повний запис Слухань доступний за посиланнями: [частина 1](#), [частина 2](#).

5.9.2 Участь в Міжнародній конференції з питань відновлення України

Голова ГО SaveDnipro Ірина Черниш відвідала URC2024, яка пройшла в Берліні. Своїми думками з приводу конференції вона поділилася [в колонці](#) на Українській правді. А напередодні конференції ми підписали [Спільну заяву](#) екологічних організацій, в якій озвучили ключові умови більш ефективного залучення громадського сектору в процеси відновлення. Також ми приєдналися до [позиційного документа РГЗ УНП та РГ5 ПГС](#) щодо зеленого відновлення України, в якому викладено ключові принципи вдосконалення екологічної політики під час відновлення.

5.9.3 Участь в круглому столі «Парламент і громадськість: як спільно реформувати екологічне законодавство задля вступу до ЄС?»

[Взяли участь](#) у заході, організованому Національним екологічним центром України. Представники громадськості, залучені до робочих груп двох проєвропейськи платформ (РГЗ УНП та РГ5 ПГС), а також народні депутати України – голова Екокомітету ВР Олег Бондаренко і голова підкомітету Екокомітету Юлія Овчинникова, – обговорили найгостріші проблеми реформування довкіллевої сфери. Голова ГО SaveDnipro Ірина Черниш ознайомила учасників з невтішною статистикою щодо стану з доступом до екологічної інформації.

5.9.4 Сприяння налагодженню діалогу громадського сектора та Міндовкілля

5 вересня Верховна Рада України призначила Світлану Гринчук на посаду Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України. SaveDnipro одразу надіслало новій Міністерці [пропозицію](#) презентувати плани очолюваного відомства перед громадськістю. Це звернення підтримала низка громадських організацій. А 30 вересня Світлана Гринчук [провела онлайн-зустріч](#) з представниками громадськості, де окреслила пріоритети діяльності міністерства. Ми оцінюємо цю зустріч як позитивний крок до налагодження конструктивної співпраці з громадським сектором.

Також ми [зверталися](#) до колишнього Міністра Руслана Стрільця з закликом відзвітувати про свою роботу за 2,5 роки на чолі відомства. Проте це наше звернення було проігнороване.

5.10. Євроінтеграція України

5.10.1 Увійшли до переговорної групи України щодо вступу до ЄС за розділом 27 “Довкілля та зміни клімату”

У грудні 2024 року Ірина Черниш [взяла участь](#) в установчому засіданні робочої групи під головуванням заступниці Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України з питань європейської інтеграції Ольги Юхимчук. На засіданні обговорили основні завдання та план роботи на 2025 рік.

Ідея долучити громадський сектор до переговорного процесу полягає у тому, щоб, з одного боку, використати експертизу, яку можуть запропонувати українські аналітичні центри; а з іншого – забезпечити прозорість та інклюзивність євроінтеграції, та сприяти підвищенню довіри до самого процесу з боку громадськості.

Як учасники переговорного процесу, ми також [проаналізували](#) Звіт Єврокомісії на сторінках наших соцмереж.

5.10.2 Важливі контакти з представниками ЄС

- Взяли участь у [зустрічі](#) Посолки Європейського Союзу в Україні Катаріни Матернової з громадським сектором Дніпра. Павло Ткаченко розповів про нашу громадську участь в напрямку радіаційної безпеки під час повномасштабної війни.

- Відвідали Конференцію Уряду землі Північний Рейн-Вестфалія з питань співпраці з Україною. Ірина Черниш представляла громадський сектор Дніпра і [мала виступ](#) на воркшопі «Роль громадянського суспільства: внесок громадських ініціатив в інклюзивне, стале та зелене відновлення».
- Доедналися до візійної зустрічі високого рівня щодо кліматичної політики України в Кліматичному офісі за участі Посолки Євросоюзу в Україні Катаріни Матернової. [Обговорили](#) дорожню карту державної кліматичної політики України на період до 2035 року.

5.11. Інші важливі ініціативи, реалізовані у 2024 році

- Публічно [підтримали](#) необхідність реформи і перезапуску державного екоконтролю.
- Провели навчання для прокурорів Спеціалізованої екологічної прокуратури і надали їм практичний інструмент картографування суб'єктів державного моніторингу, який був створений SaveDnipro.
- Провели практичне заняття з визначення рівня радіаційного фону для студентів Києво-Могилянської Академії.
- [Подали](#) зауваження та пропозиції до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів, спрямованих на притягнення держави-агресора до відповідальності за екологічні злочини, зменшення екологічних наслідків військової агресії Російської Федерації та екологічне відновлення України».
- Аналізували цифрові продукти Міндовкілля та вказували на їхні недоліки. З вересня Міндовкілля оприлюднило автоматично згенерований “Звіт про викиди та перенесення забруднювачів і відходів у 2023-му році”. [Пояснили](#), чому оприлюднений у Звіті список TOP-20 об'єктів в Україні, які здійснюють найбільший обсяг викидів, є некоректним. Невдовзі взяли участь в бета-тестуванні нової послуги на платформі «Екосистема»: онлайн видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами 1,2,3 групи в режимі reopleless (без чиновника). Критичні зауваження виклали [в дописі](#), який сприяв організації робочої зустрічі з представниками Міністерства.
- Припинили незаконне скидання залишків будинку, який зруйнувала ракета у місті Дніпрі, у річку Дніпро, про що нам стало [відомо](#) від місцевих активістів.
- [Отримали](#) Рішення Верховного Суду, яке прямо говорить, що Міськрада Дніпра має внести «зелені лінії» у Генплан міста. А також [виграли](#) суд першої інстанції, який визнав протиправними зміни до Генерального плану міста Дніпро, а також зобов'язав відобразити в ньому «зелені лінії», які б не дозволили забудову зелених зон, парків, скверів, природоохоронних територій.

- [Відреагували](#) в комунікаціях на кричущу ситуацію з викидами ПрАТ «ДМЗ» у місті Дніпро. Розповіли широкому загалу про результати позапланової перевірки ПрАТ «ДМЗ». Закликали Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України ініціювати призупинення дії Дозволу на викиди №UA12020010010350200-1-0165 до приведення викидів в атмосферне повітря до умов Дозволу. [Звернули увагу](#) громадськості на те, що підприємство-забруднювач обрало тактику заперечення проблеми. Наприклад, [в сюжеті 11 каналу](#), де мала слово наша Ірина Черниш, представник ПрАТ «ДМЗ» стверджує, що підприємство не перевищує гранично допустимих обсягів викидів.
- [Адвокатували](#) доступ громадських організацій до правосуддя у питаннях захисту довкілля. Звернули увагу влади та громадськості на спірне рішення Верховного суду, яким було відверто проігноровано букву і дух Орхуської конвенції. Рішення Верховного суду повністю суперечить [пункту 3 статті 9](#) цього правового акту.
- Просували принципи сталого розвитку та ESG для українського бізнесу. [Підписали меморандум](#) з Асоціацією Українських Банків (АУБ) про співробітництво у напрямках сталого розвитку і зеленого відновлення. Спільна робота в цьому напрямку з однією з найбільш потужних банківських асоціацій, яка об'єднує понад 70 банківських та фінансових установ, має високий потенціал.

6. Інформація про нагороди, подяки

Персональна усна подяка за організацію VR-майданчика у павільйоні України на COP29 від Міністерки захисту довкілля та природних ресурсів Світлани Гринчук під час виступу на PostCOP.

Публічна усна подяка за ініціювання виїзних слухань у Комітеті з питань екологічної політики та природокористування від Голови комітету Олега Бондаренка.

Неодноразова публічна відзнака роботи SaveDnipro щодо адвокації публікації екологічних наборів відкритих даних з боку експертки Мінцифри Яніни Любивої.

Численні подяки мешканців Дніпра в коментарях у соцмережах за активну позицію по екологічних кейсах міста.

Перемога Павла Ткаченка у конкурсі програми Open Data Ambassadors.

7. Інформація про партнерів (коаліції, мережі, рухи)

З 2018 року – членство в Робочій групі 5 Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС ([УС ПГС](#)).

З 2023 року – членство в [Nuclear Transparency Watch](#)

З 2024 року – учасники мережі [«Вікно Відновлення»](#)

З 2024 року – членство в [Climate Action Network \(CAN\) Europe](#), яка об'єднує понад 200 організацій з 40 країн Європи які борються зі змінами клімату. Але для нас важливо, що причиною кліматичних змін є ті самі джерела, що отруюють повітря іншими шкідливими речовинами. Тож тема кліматичних змін тісно пов'язана з темою промислового забруднення, якою ми займаємося з моменту створення нашої організації.

У напрямку розвитку радіаційного моніторингу міжнародними партнерами SaveDnipro є [Safecast](#) (Японія, США), [Blues Inc.](#) (США) [uRADMonitor](#) (Румунія), Greenpeace Німеччина та Центральна та Східна Європа (CEE), Національний інститут радіаційного захисту [SURO](#) (Чехія), Федеральне управління з питань радіаційного захисту [BfS](#) (Німеччина).¹

Протягом року ми підтримали низку коаліційних активностей, частину з яких ми вже згадували вище у відповідних розділах цього Звіту. Інші коаліційні активності, підтримані SaveDnipro, перелічені нижче:

- Висловили [спільну позицію](#) щодо визначення зон, вразливих до (накопичення) нітратів, відповідно до Нітратної директиви ЄС.
- Підписали [колективне звернення](#) до учасників Саміту Миру щодо посилення санкцій в енергетичному секторі проти Росії.

- Разом з МБО Екологія - Право - Людина (ЕПЛ) та Мережею захисту національних інтересів АНТС [звернулися](#) до міської влади Києва з приводу підпалу Екопарку «Осокорки».
- Підписали колективне звернення з рекомендаціями громадських організацій до стратегії ЄБРР. Рекомендації стосуються пріоритетності розвитку циркулярної економіки, декарбонізації транспортного сектору, запобігання несталим джерелам палива для централізованого опалення, зокрема газу та первинній лісовій біомасі.
- [Підписали лист](#) до мерів великих європейських міст, який був ініційований Razom We Stand і Clean Air Action Group та підтриманий T&E. Кінцева мета – позбавлення росії ресурсів для продовження збройної агресії в Україні.
- Закликали аудиторію соцмереж [підписати петицію](#) про введення санкцій РНБО на транзит Україною нафти та газу російського походження.
- Приєдналися до [звернення](#), адресованого Президенту США Джо Байдену, з закликом посилити санкції проти енергетичного сектору росії.

8. Інформація про донорів

У 2024 році проекти організації підтримували:

[Міжнародний фонд «Відродження»](#)

- Проект «Доступ до екологічної інформації в Україні: відповідність вимогам ЄС та вплив війни»
- Проект «Посилення громадської участі у зеленому відновленні Миколаєва»
- Проект «Адвокація притягнення винних до відповідальності за злочини проти довкілля на міжнародному рівні»

[Представництво Європейського Союзу в Україні](#)

- Проект «Покращення прозорості трансформації моніторингу та інспекції для зменшення викидів (EMITTER)»

Проект «Адвокація притягнення винних до відповідальності за злочини проти довкілля на міжнародному рівні» також отримав фінансову підтримку від [UAnimals](#) та [CEO Club](#).

9. Контактна інформація

E-mail: savednipro@gmail.com

[Сайт](#) • [Facebook](#) • [Instagram](#) • [Telegram](#) • [WhatsApp](#)